Адыгэ макъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

№ 46 (19560) БЭРЭСКЭЖЪЫЙ, ГЪЭТХАПЭМ И 17, 2010-рэ илъэс

Президентым цIыфхэр ригъэблэгъэщтых

Урысые политическэ партиеу «Единая Россия» зыфиIорэм и Апшъэрэ совет хэтэу, Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 26-м сыхьатыр 10.00-м Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу В.В. Путиным ирегион общественнэ приемнэу мыщ фэдэ чIыпIэм щыIэм: къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэм, 4-м цIыфхэр ашъхьэкIэ зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэмкiэ щырегъэблагъэх.

Мыщ фэдэ телефонхэмкIэ: 52-17-98-мкIэ ыкIи 52-19-03-мкIэ кIэупчIэнхэ алъэкIыщт.

НыбжьыкIэхэм гъогур афызэIухыгъ

ТхьакIущынэ Аслъан ныбжьыкIэ Iофхэмкiэ АР-м и Комитет ипащэу агъэнэфэгъэ Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэрэ АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет къэралыгъо къулыкъумкIэ ыкIи кадрэ политикэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипэщэ IэнатIэ Iуагъэхьэгъэ Шъхьэбэ Налбыйрэ ригъэблэгъагъэх. Мы зэIукIэгъум хэлэжьагъэх Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Урысые политическэ партиеу «Единая Россия» зыфиIорэм и Адыгэ шъолъыр къутамэ иполитсовет итхьаматэу Iэщэ Мухьамэд.

Кадрэ резервхэмкIэ программэу «Единэ Россиер» кIэщакIо зыфэхъугъэр гъэцэкIэгъэным фэшI «Кадровый резерв — Профессиональные команды страны» зыфиIорэ зэнэкъокъоу 2008-рэ илъэсым зэхащэгъагъэм АдыгеимкIэ текIоныгъэр къыдэзыхыгъэ ныбжьыкIэхэм къахахыгъэхэр мы IэнатIэхэм зэраIуагъахьэхэрэр Президентым къыхигъэщыгъ. Ахэм закъыфигъэзэзэ, цыхьэ афашIэу къызэрэхахыгъэхэр, пшъэрылъэу яIофшIэн къафигъэуцухэрэр Iэпэдэлэл амышIэу, гуетыныгъэ фыряIэу агъэцэкIэнхэу къызэращыгугъыхэрэр къыIуагъ, къафэгушIуагъ, гъэхъагъэхэр ашIыхэзэ ыпэкIэ лъыкIотэнхэу къафэлъэIуагъ.

Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ народнэ депутатхэм я Мыекъопэ къэлэ Совет идепутат, мы IэнатIэм Iухьаным ыпэкIэ Адыгэ къэралыгъо университетым экономикэмкIэ ифакультет идекан игуадзэщтыгъ. Шъхьэбэ Нальбый АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Администрацие и Правовой ГъэIорышIапIэ иотдел ипащэщтыгъ.

«Славянхэм я Союз» ипащэхэр ригъэблэгъагъэх

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан общественнэ организациеу «Славянхэм я Союз» зыфиIорэм иправление итхьаматэу Нина Коноваловамрэ гъэцэкIэкIо комитетым ипащэу Владимир Каратаевымрэ ригъэблэгъэгъагъэх. Ащ хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ, АР-м и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Администрацие ипащэу Александр Пиценкэр.

Аужырэ илъэсхэм республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышIыгъэхэу, шIагъэу зигугъу къэпшIын плъэкIыщтыр мымакIэми, джыри Iофыгъохэр бэу зэрэщыIэхэр къагурыIозэ, упчIэжьэгъу ашIыхэмэ, Iофыгъохэм адытегущыIэхэмэ ашIоигъоу партиехэмрэ общественнэ организациехэмрэ ялIыкIохэр къызэрэрагъэблагъэхэрэр Президентым къыIуагъ.

Iофыгъоу зыгъэгумэкIыхэрэм ащагъэгъозэнхэ амал къазэрэратыгъэм фэшI Нина Коноваловам «тхьашъуегъэпсэу» къариIуагъ. Унагъоу зигъот макIэхэм псэупIэ ягъэгъотыгъэным иIофыгъо апэу ащ къыхигъэщыгъ. Ахэм аIэ къыхьынэу, ащэфын алъэкIыщт унэхэм яшIын фэгъэхьыгъэ программэ республикэм щыштэгъэныр игъоу ылъытагъ. Владимир Каратаевым мыщ фэдэ хэкIыпIэм дыригъэштагъ. Ащ иеплъыкIэкIэ, унэ ащэфын амылъэкIыщтыми, чIыгу яптымэ игъорыгъоу тырашIыхьанэу хьазырхэр мымакIэу щыIэх.

ПсэупIэхэм яIофыгъо зэшIохыгъэным фэшI федеральнэ Гупчэр IэпыIэгъу къафэхъунэу сомэ миллион 980-рэ зэрэкIэлъэIугъагъэр, ащ щыщэу сомэ миллиони 100-р къызэратIупщыгъахэр, джыри ахъщэ къэкIонэу зэрежэхэрэр Президентым къыIуагъ. Джащ фэдэу предложениеу къахьыгъэхэм ахэплъэнхэшъ, федэ зэрэхъущтым зэдегупшысэнхэу къариIуагъ. Республикэм ипащэ программэу Нина Коноваловам зыфиIуагъэм игъэхьазырын Iоф дашIэнэу унашъо зэришIыгъэм щигъэгъозагъэх.

Неужым лъэныкъуитIур къоджэ псэупIэхэм яIофыгъохэм, дачэ кооперативхэм, зихэхьогъухэр наркотикхэм, шъон пытэхэм апыщагъэ зэрэхъухэрэм игумэкIыгъо, нэмыкIхэм атегущыIагъэх.

ТхьакIущынэ Аслъан зэIукIэгъум икIэухым Iофыгъоу зигугъу къашIыгъэхэм зэращыгъуазэхэр, ахэм язэшIохын Iоф зэрэдашIэрэр къыIуагъ, нахьыбэрэ мыщ фэдэу зэIукIэнхэм, япредложениехэм ахэплъэнхэм сыдигъокIи зэрафэхьазырхэр къыхигъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым къытырихыгъ.

ТхылъыкIэхэр

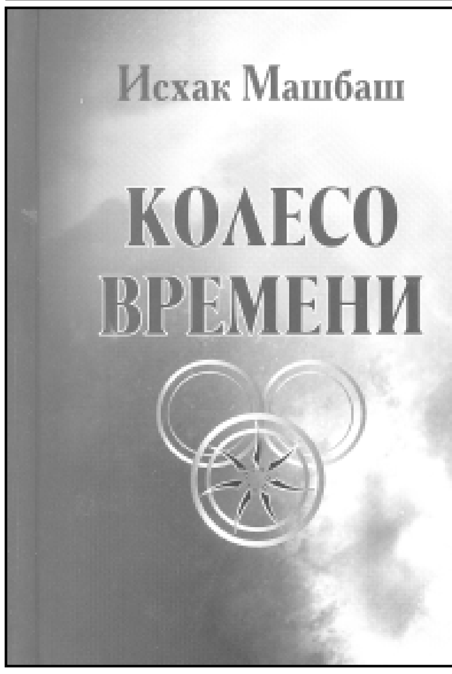

«Уахътэм ищэрэхъ»

Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакIоу, СССР-м ыкIи Урысыем я Къэралыгъо премие илауреатэу, Дунэе Адыгэ (черкес) литературэ премиер къызыфагъэшъошагъэу **МэщбэшIэ Исхьакъ ипоэтическэ тхылъыкIэу «Колесо времени»** зыфиIорэр урысыбзэкIэ бэмышIэу Адыгэ республикэ тхылъ тедзапIэм къыщыдэкIыгъ.

ТхакIом мы аужырэ илъэсхэм ытхыгъэ гупшысэ-сатыриплIыхэр мыщ къыдэхьагъэх. Ахэр адыгэ лъэпкъым ищыIэныгъэ куупIэ къыхэхыгъэх, мэхьанэмкIэ ушъагъэх. Авторым IэкIэлъ жэбзэ къэбзэдахэр, IэпэIэсэныгъэр тхылъыкIэм къыпфегъэнафэ. МэщбэшIэ Исхьакъ иусэ сатыриплIыхэр ижъырэ усэ зэхэлъхьакIэр гум къагъэкIэу гъэпсыгъэх: поэтическэ сатыр пэпчъ зэпэжъынчы, гупшысэр, бзыу тамэу, ащыIорышI.

Усэ кIэкIхэм мэхьанэ гъэнэфагъи, гъэсэпэтхыди икъоу ахэлъ, гъашIэм уфагъасэ, щыIакIэм нахь пэблагъэ уашIы, шIум, шъыпкъагъэм уафапIу, гупшысэкIэ амал уагъэгъоты.

Литературэшхом сатыриплIхэр бэшIагъэу щагъэфедэх. Ау мыщ фэдэ литературэ шIыкIэр зэкIэ сатыриплI закIэу зы тхылъ шIыгъэу тиIагъэп, тиадыгэ литературэкIэ мыр апэрэ. Мыщ фэдэ усэ тхэкIэ шапхъэмкIи МэщбашIэм гъогур къызэIуихыгъ.

«Колесо времени» зыфиIорэм сатыриплIэу дэтым япчъагъэ минитIум лъыкIэхьэ. Ахэм зэкIэм гъашIэм илъэныкъо горэкIэ уагъэгъуазэ, узыгъэгумэкIырэ щыIэныгъэ джэуапыр ахэогъуатэ. Лъэпкъ шэн-хабзэхэм, зекIокIэ-шIыкIэхэм къапкъырыкIэу сатырхэр зэригъэпсыгъэхэм, МэщбашIэм илъэпкъэу, илъэпIэ адыгэу зэмызэщырэм ыгу ришIыкIыгъэу зэрэщытыр къахэщы. Сыдрэ нэкIубгъо къызэгопхыгъэми о къыохылIагъэм фэдэу, зы акъылыгъэ гъэшIэгъон хэлъэу усэр щыгъэпсыгъ, хэлъ губзыгъагъэр къыхэщы, къыплъэIэсы, уеуIушы.

Тхылъым къыдэхьэгъэ сатыриплIхэм тхакIом лъэпкъ фольклор баим иIэшIугъэ зэхишIагъэу, адыгэм игутео кIэдэIукIэу, идунэететыкIэ ыгъэунэфыгъэу, лъэпкъ акъыл-губзыгъагъэм игъогу теубытагъэ хэлъэу зэрэрыкIорэр къаушыхьаты.

ЛIэшIэгъунықъом къехъугъэу МэщбашIэм игупшысэ ин мэлажьэ, къекIокIы. Тхылъ 80-м ехъу (поэзием ыкIи прозэм арылъэу) адыгабзэкIэ ыкIи урысыбзэкIэ къыдигъэкIыгъ. Адыгэ поэзием ильэгапIэ ыштагъ, итарихъ романхэм адыгапсэр адэкIэжьы. Ипроизведениехэм ащыщхэр нэмыкI IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ — араб, инджылыз, французы, испан, тырку зыфэпIощтхэмкIэ зэрадзэкIыгъэх. Ахэм зэрэдунаеу щяджэх.

Джыри зы усэ тхылъ шIагъу, зы адыгэ гупшысэ ин — губзыгъагъ. Арышъ, тигуапэу тхылъыкIэм «Гъогумаф!» етэIо.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЦIЫФХЭМ ЯФИТЫНЫГЪЭХЭР КЪЭУХЪУМЭГЪЭНХЭМ ФЭГЪЭХЬЫГЪАГЪ

Потребительхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм и Дунэе мафэ фэгъэхьыгъэу «Наши деньги — наши права» зыфиIорэ «Iэнэ хъурае» гъэтхапэм и 15-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ библиотекэ щызэхащагъ. Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэхэр ыкIи испециалистхэр, АР-м культурэмкIэ и Министерствэ, республикэм Iоф щызышIэрэ кредитнэ организациехэм, банкхэм яшъолъыр къутамэхэм ялIыкIохэр, апшъэрэ еджапIэхэм якIэлэегъаджэхэр ыкIи студентхэр, нэмыкIхэри.

Iофыгъо шъхьаIэу къэзэрэугъоигъэхэр зытегущыIагъэхэр финанс фэIо-фашIэхэм алъэныкъокIэ цIыфхэм фитыныгъэу яIэхэр арых.

«Iэнэ хъураем» иIофшIэн къызэIуихыгъ зигугъу къэтшIыгъэ библиотекэм ипащэу Къат Саудэт. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, библиотекэм ыкIи Роспотребнадзорым яIофышIэхэм мазэ къэс общественнэ приемнэу «Потребительские знания — обществу» зыфиIорэр зэхащэ. Ащ шIуагъэу къытырэми ар кIэкIэу къащыуцугъ.

Потребительскэ кредитованием ылъэныкъокIэ цIыфхэм фитыныгъэу яIэхэм гумэкIыгъоу къыпыкIыхэрэм къатегущыIагъ Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Аджырэ Аслъан. Банкым чIыфэ къыIихыным ыпэкIэ, ар зэритыжьыщт амалэу цIыфым IэкIэлъыр, унэгъо бюджетым ахъщэу къыхихын ылъэкIыщтыр къыдилъытэнхэр нахь тэрэзэу ащ ылъытагъ.

Нэужым къэзэрэугъоигъэхэм, библиотекэм итхылъеджэхэм къатыгъэ упчIэхэм Роспотребнадзорым испециалистхэм джэуапхэр къаратыжьыгъэх. НахьыбэрэмкIэ цIыфхэр зыгъэгумэкIырэр финанс фэIо-фашIэхэм алъэныкъокIэ фитыныгъэу щыIэхэр ары. Мыщ дэжьым зэдэгущыIэгъум къыхэлэжьагъэх студентхэр, ВУЗ-хэм якIэлэегъаджэхэр, нэмыкIхэри.

Бэрэ къыхэкIы банкым чIыфэ къыIызымыхыгъэ цIыфым кредитыр къэпщыныжь аIошъ, сотовэ телефоным къыфытеохэу е иунэ тхыгъэ къыфырагъэхьэу. Сыда ащыгъум пшIэн фаер?

Специалистхэм джэуапэу къатыжьыгъэр зы — ащ фэдэ фитыныгъэ банкым иIэп, судым зыфэжъугъаз.

Апшъэрэ еджапIэхэм ащеджэхэрэм джырэ лъэхъан агъэфедэрэ банк карточкэхэм шIуагъэу къатырэр, ащ уфэмыемэ пшIэн плъэкIыщтыр, нэмыкI упчIэхэри студентхэм къатыгъэх.

Адыгеим ит банкхэм ыкIи кредит организациехэм ялIыкIохэм къызэраIуагъэмкIэ, мыщ фэдэ шIыкIэр гъэфедэгъэным епхыгъэ унашъо ежь цIыфым ышъхьэкIэ ыштэн фае, ащкIэ хэти уригъэзын ылъэкIыщтэп.

Джащ фэдэу банкым чIыфэ къыIыпхыным шапхъэу пылъхэм, цIыфым кредитэу къаIихыгъэр зыпэIуигъэхьагъэр къыгъэлъэгъон фаемэ, нэмыкI лъэныкъохэм япхыгъэ упчIэхэр Iофтхьабзэм хэлэжьагъэхэм къатыгъэх. Ахэм игъэкIотыгъэ джэуапхэр специалистхэм къаратыжьыгъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъэх.

Суд унашъохэр

ХЭГЪЭГУМ ИКIЫНХЭ ФИМЫТХЭУ АГЪЭПСЫЗЭ

ЦIыфхэм ыкIи организациехэм яфитыныгъэхэу аукъуагъэхэр, яшъхьафитныгъэ ыкIи закон лъапсэ зиIэ яшIоигъоныгъэхэр къэухъумэнхэ плъэкIыщтэп кIуачIэ зиIэ хъугъэ суд унашъохэр тэрэзэу ыкIи ипIалъэм ехъулIэу умыгъэцэкIэжьхэу. ШIэлъэ гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэу Урысые Федерацием игъунапкъэ зэпачын амылъэкIынэу гъэпсыгъэныр суд унашъохэр шIогъэнэгъэ IофкIэ ягъэгъэцэкIэжьыгъэнхэм шIуагъэ къэзытырэ ишIыкIэхэм непэ зыкIэ ащыщ. Ямылъку ыкIи федэу къаIэкIахьэрэр зыгъэбылъырэ цIыфхэм а шIыкIэм тетэу адэзекIох.

Тызыхэт илъэсыр къызихьагъэм къыщыублагъэу Урысыем и ФССП и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм исуд приставхэм зэкIэмкIи чIыфэу телъыр сомэ миллион 62-м нэзыгъэсыгъэ гражданхэр Урысыем икIынхэ фимытхэу зыгъэпсырэ унэшъуи 199-рэ ашIыгъ. КъызэтынэкIыгъэ илъэсым ащ фэдэ купым къыхиубытэрэ гражданхэм яхьылIэгъэ унэшъо 650-у ашIыгъэр зэкIэмкIи сомэ миллиони 122-рэ къягъэтыжьыгъэным телъытэгъагъэх.

ЧIыфэ зытелъхэр пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ хэгъэгум икIынхэ фимытхэу гъэпсыгъэным шIыкIэшIоу бэшIагъэ зыкъызигъэлъэгъуагъэр. Пстэуми анахьэу а шIыкIэр зэхашIагъ чIыфэхэр зытыжьынхэ зылъэкIыщт гражданхэу судым иунашъо умыгъэцакIэми хъущтэу зылъытэзэ хэгъэгу зэфэшъхьафхэр зэрэфаехэм тетэу къэзыкIухьэщтыгъэхэм. ГущыIэм пае, а шIыкIэм ишIуагъэкIэ 2009-рэ илъэсым банкхэм ахъщэ къаIызыхыгъэхэм ащыщ граждан 11-м чIыфэу сомэ миллион 1,8-рэ атыжьыгъ, ащ ыуж пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ Урысыем икIынхэ фимытхэу зэрагъэпсыгъагъэр суд приставхэм тырахыжьыгъагъ. Суд приставхэм мы шIыкIэр агъэфедэу зэраублагъэм ишIуагъэкIэ зэкIэмкIи чIыфэу сомэ миллиони 6,5-рэ къарагъэтыжьыгъ.

Урысыем икIынхэмкIэ гражданхэм фитыныгъэу яIэхэр пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ къэгъэуцугъэнхэм гухэлъ шъхьаIэу ыгъэнафэрэр судхэм унашъоу ашIыгъэхэр дэх имыIэу гъэцэкIэжьыгъэнхэм егъэсэгъэнхэр ары. Чыфэ зытелъ цIыфыр пIэлъэ гъэнэфагъэм къыкIоцI Урысые Федерацием икIын фимытэу загъэпсырэр зэрэфэбгъэгъун плъэкIыщт телъхьапIэ имыIэу пIалъэу фагъэнэфагъэм къыкIоцI судым иунашъо ымыгъэцэкIэжьыгъэ зыхъукIэ ары. Джащыгъум суд пристав-гъэцэкIакIом чIыфэр зэратыжьын фаем изаявление тегъэпсыкIыгъэу е ежь-ежьырэу кIэщакIо фэхъузэ, чIыфэ зытелъыр Урысыем икIын фимытэу зыгъэпсырэ унашъо ешIы. Унашъом икопие алъегъэIэсы чIыфэ зытелъым, кощын IофхэмкIэ федеральнэ хэбзэ гъэцэкIэкIо органым ичIыпIэ орган ыкIи пограничнэ органхэм. Арышъ, Урысые Федерацием ишъолъыр ар икIын фимытэу унашъо зэрашIыгъэм чIыфэ зытелъ цIыфыр щымыгъозэн ылъэкIыщтэп.

Мы шIыкIэр практикэм зэрэщагъэфедэрэм къызэригъэлъэгъуагъэмкIэ, мы Iофым хэлэжьэн зылъэкIырэ къулыкъу пстэури аIэ зэкIэдзагъэу зэрэзэдэлажьэхэрэм ишIуагъэкIэ судым унашъоу ышIыгъэр гъэцэкIэжьыгъэ мэхъу.

ИкIэухым Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм агу къэтэгъэкIыжьы **телефонэу 8 (8772) 52-35-85-кIэ** мафэ къэс сыхьатыр 9.00-м къыщыублагъэу 18.00-м нэс къытеохэмэ Урысыем икIынхэ фимытхэу зэрагъэпсыгъэм ехьылIэгъэ къэбархэм защагъэгъозэн зэралъэкIыщтыр.

Урысыем и УФССП-у Адыгэ Республикэм щыIэм ипресс-къулыкъу.

НЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПIЭХЭР!

ИжъыкIэ къыщегъэжьагъэу гъэтхапэм и 21-м, дунаим зыкъызыщызэIуихырэм, дунаир зыщыкIэжьырэм ехъулIэу адыгэхэм илъэсыкIэр къихьагъэу алъытэщтыгъэ ыкIи ар игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIыщтыгъэ.

Псаунгъэрэ гъэбэжъурэ къаритынэу, нэхъойрэ дэрмэнрэ яунэхэм арылъынэу, дунаир мамырынэу ахэр Тхьэм елъэIущтыгъэх.

Шъозэбэным, шыгъачъэм, адыгэ джэгукIэ зэфэшъхьафхэм мэфэкIыр къагъэкIэракIэщтыгъэ, ини, цIыкIуи зыхэлэжьэрэ джэгушхокIэ аухыжьыщтыгъэ.

Мы шэн-хэбзэ дахэр къэIэтыжьыгъэным, зыпкъ игъэуцожьыгъэным яшъыпкъэу Iоф дашIэ Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ лъэпкъ культурэм и Гупчэрэ. Адыгеим икъэлэ шъхьаIэу Мыекъуапэ мыгъэ щызэхащэрэ мэфэкIым хэлэжьэщтых орэдыIохэр, орэдыIо ыкIи къэшъокIо купхэр. Адыгэ джэгум щызэнэкъокъущтых къэшъуакIохэр, анахь пшъэшъэ дахэр къыщыхахыщт, зэряшэнэу адыгэ шхынхэр къекIолIагъэхэм апагъохыщт.

МэфэкIыр гъэтхапэм и 21-м, сыхьатыр 18-м АР-м и Лъэпкъ музей ыпашъхьэ щырагъэжьэщт.

Жъи, кIи сыхэлэжьэн, сиадыгэ хабзэ згъэкIодынэп зыIорэ пстэури шъукъетэгъэблагъэ.

ЦIЫФХЭР РЕГЪЭБЛАГЪЭХ

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хьаджэбыекъо Руслъан гъэтхапэм и 30-м сыхьатыр 10-м щегъэжьагъэу 13-м нэс партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу В.В. Путиным ирегион общественнэ приемнэу мыщ фэдэ чIыпIэм щыIэм: къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 4-м цIыфхэр щырегъэблагъэх.

ПэшIорыгъэшъэу мыщ фэдэ телефонымкIэ: 52-14-16-мкIэ зарагъэтхын алъэкIыщт.

2010-рэ илъэсыр кIэлэегъаджэм и Илъэс

РИГЪЭДЖАГЪЭХЭР КЪЫФЭРАЗЭХ

ЕджапIэр къэтыухэу щыIэныгъэм игъогу тызытехьэкIэ ары кIэлэегъаджэхэм къытаIогъэ гъэсэпэтхыдэхэр къызыдгурыIохэрэр. Джащыгъур ары зызэхатшIэрэр ахэм къытфыраIагъэ шIулъэгъури. Непэ гъэзетеджэхэр нэIуасэ зыфэтшIыхэ тшIоигъор Тэхъутэмыкъое районымкIэ поселкэу Инэм ия 25-рэ гурыт еджапIэ географиемкIэ икIэлэегъаджэу Пщыпый Светлан Кимэ ыпхъур ары.

Светланэ кIэлэегъэджэ сэнэхьатым зырылажьэрэр илъэс 20 хъугъэ. 1994-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу я 5 — 11-рэ классхэм арыс кIэлэеджакIохэр ащ географиемкIэ регъаджэх. Тэри, 2005-рэ илъэсым мы еджапIэр къэзыухыгъэхэм, тинасып къыхьыгъ Светланэ Кимэ ыпхъур тыригъэджэнэу.

Лъэхъанэу тызыщыпсэурэм кIэлэегъэджэ шъыпкъэу укъэнэжьыныр къин. ТикIэлэегъаджэ адырэ пстэуми къахэзыгъэщырэ шэнхэм ащыщых цIыфыгъэр, шъыпкъагъэр, иIофшIэн гуетыныгъэу фыриIэр, сыд фэдэрэ Iофыгъо къыкъокIыгъэми, хэкIыпIэ тэрэз къызэригъотырэр. Ащ тыригъаджэ зэхъум иурокхэр гъэшIэгъонхэу, узыIэпащэу зэригъэпсыщтыгъэхэр бэрэ тыгу къэкIыжьы. Тикласс исыгъэ нэбгырэ пэпчъ екIолIэкIэ шъхьаф къыфигъотыщтыгъ.

2010-рэ илъэсэу къихьагъэр кIэлэегъаджэм и Илъэс. Тезыгъэджэгъэ кIэлэегъаджэхэм, еджапIэм идиректорэу А. Мальковым псауныгъэ пытэ яIэнэу тафэлъаIо!

Инэм гурыт еджапIэр 2005-рэ илъэсым къэзыухыгъэхэр.

Сурэтым итыр: **Пщыпый Светланэ ригъэджагъэхэм ахэт.**

ЯIофшIагъэ зэфахьысыжьыгъ

Тигъэзет къызэрэхиутыгъагъэу, Адыгэ Республикэм игъомылэпхъэшI промышленность 2009-рэ илъэсым IофшIагъэу щыряIэхэр зыщызэфахьысыжьыгъэхэ зэIукIэ Кощхьэблэ районым ит дэгъэшI заводэу «Мамырыкъом» бэмышIэу щыряIагъ. Ащ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровыр, республикэ Парламентым мэкъу-мэщымкIэ ыкIи гъомылэпхъэшI промышленностымкIэ и Комитет итхьаматэу Iэщэ Мыхьамэд, Кощхьэблэ район администрацием ипащэу Тхьаркъохъо Налбый.

ЗэIукIэм къырагъэблэгъэгъагъэх республикэм гъомылэпхъэшI предприятиеу итхэм япащэхэр. Апэу зэкIэ къэзэрэугъоигъэхэм заводэу «Мамырыкъом» ицеххэр къаплъыхьагъэх. Заводым игенеральнэ директорэу Мамырыкъо Руслъан предприятием гъэпсыкIэу иIэр, оборудованиеу чIэтыр зыфэдэр, илъэс къэс ягъэхъагъэхэм зэрахагъахъорэр къафиIотагъ. Пстэуми алъэгъугъэхэр ыкIи зэхахыгъэхэр лъэшэу агу рихьыгъэх.

Ащ ыуж заводым хэт залым икIыгъэ илъэсым кIэуххэу фашIыгъэхэм зыщатегущыIэгъэхэ зэIукIэ щыIагъ. Ар къызэIуихыгъ ыкIи зэрищагъ министрэу Юрий Петровым. Ащ апэу гущыIэр ритыгъ 2009-рэ илъэсым гъомылэпхъэшI промышленностым ипредприятиехэм IофшIагъэу яIэхэм афэхъугъэ кIэуххэм яхьылIэгъэ доклад къэзышIыщтэу республикэм мэкъу-мэщымкIэ иминистрэ игуадзэу а отраслэм фэгъэзэгъэ Мыхьамэджэнэ Аслъан.

— 2009-рэ илъэсым республикэм игъомылэпхъэшI промышленность хэхъоныгъэ шIукIаехэр щишIыгъэх, — ыIуагъ докладчикым. — Ащ сомэ миллион 7250-рэ зыосэ продукцие къыдигъэкIи IуигъэкIыгъ, ар ыпэрэ илъэсым къыдигъэкIыгъагъэм нахьи процент 16-м ехъукIэ нахьыб. ИкIыгъэ илъэсым республикэм ипромышленность пстэумкIи IофшIагъэу иIэм ар ипроцент 58-рэ мэхъу.

Ащ пыдзагъэу докладчикым къызэриIуагъэмкIэ, продукциеу къахьыжьырэм хагъэхъоным анахьэу лъапсэ фэхъугъэр гъомылэпхъэшI предприятиехэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэным фэшI инвестициеу агъэфедагъэхэр ары. Ахэр анахьэу зыхалъхьагъэхэр ООО-хэу «Адыгэ комбикормышI заводыр», «Уахътэр», «Дондуковскэ комбикормышI заводыр» арых.

Джащ фэдэу ООО-хэу «МПК» пивэшI заводэу «Мыекъуапэм», «ЛимонадышI фабрикэу «Мыекъуапэм», ОАО-у щэ заводэу «Джаджэм», ЗАО-у «Щэ комбинатэу «Адыгейскэм», фирмэу «Комплекс-Агром», ООО-хэу «Дондуковскэ элеваторым» ыкIи «Мамырыкъом», хьалыгъугъэжъэ комбинатэу «Тульскэм» оборудованиякIэу ачIагъэуцуагъэм ахъщэу пэIухьагъэр макIэп.

Ащ пыдзагъэу алкоголь отраслэм IофшIагъэу иIэхэм, ащ нахь зегъэушъомбгъугъэным фэшI амыгъэфедэрэ амалэу щыIэхэм, щыкIагъэу афэхъухэрэм Мыхьамэджэнэ Аслъан къатегущыIагъ. Ащ дакIоу Мыекъопэ пивэшI заводым Iофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэр, ащ къыдигъэкIырэ продукциер Урысыем ыкIи нэмыкI хэгъэгухэм ащызэхащэрэ выставкэхэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къызэращихьыгъэхэр хигъэунэфыкIыгъ.

— Щэм гъомылапхъэ хэзышIыкIыхэрэ предприятиехэу республикэм итхэм 2009-рэ илъэсым щэ тонн мин 66-м ехъум продукцие зэфэшъхьафэу сомэ миллион 1396-рэ зыуасэхэр къыдагъэкIыгъ, — ыIуагъ докладчикым. — Анахь узщытхъуныр зытефэхэрэр адыгэ къуаер ыкIи «Сулугуни» зыфиIорэр гъэрекIо бэу къыдэзыгъэкIыгъэхэ Джэджэ, Шэуджэн ыкIи Тамбовскэ щэ заводхэр арых.

КонсервышI предприятиехэм IофшIагъэу яIэхэми ар къатегущыIагъ. ИкIыгъэ илъэсым ахэм хэтэрыкI тонн мин 25-м ехъумэ гъомылэпхъэ зэфэшъхьафэу условнэ банкэ миллион 36,5-рэ ахашIыкIыгъ, ар ыпэрэ илъэсым ашIыгъагъэм нахьи процент 65-кIэ нахьыб.

ИкIыгъэ илъэсым республикэм тыгъэгъэзэ тонн мин 38-м ехъумэ дагъэ ащыхашIыкIыгъ. МыщкIэ анахь къахэщыгъэхэр ООО-у «Мамырыкъор» ыкIи ЗАО-у «Содружество» зыфиIорэр арых.

— А пстэум адакIоу гъомылэпхъэшI промышленностым щыкIагъэхэри фэмыхъухэу щытэп, — ыIуагъ Мыхьамэджэнэ Аслъан. — ИкIыгъэ илъэсым зиIофшIэн анахь къыщызгъэкIагъэхэм ащыщ «Майкопский птицекомбинат» зыфиIорэр. Джащ фэдэу хьаджыгъэм икъэшIын пылъ предприятиехэм япчъагъи къыщыкIагъ.

Республикэм игъомылэпхъэшI промышленность хэхьэрэ предприятиехэм япащэхэу зэIукIэм хэлажьэхэрэм ащыщхэу къэгущыIагъэхэм къаIотагъ икIыгъэ илъэсым зипэщэ коллективхэм гъэхъагъэу щашIыгъэхэр, тапэкIэ гухэлъэу яIэхэр зыфэдэхэр. ЗэкIэми зэдырагъаштэу анахьэу хагъэунэфыкIыгъэр зэкIэ предприятиехэм азыфагу зэпхыныгъэ дэгъу илъын зэрэфаер, IэпыIэгъу зэфэхъужьыхэмэ, яIофшIагъэ нахьышIоу зэхащэн зэралъэкIыщтыр ары.

ЗэIукIэм къыщыгущыIагъэх Iэщэ Мыхьамэдрэ Тхьаркъохъо Налбыйрэ.

ООО-у «Мамырыкъом» игенеральнэ директорэу Мамырыкъо Руслъан гущыIэр зыратым, язавод иIофшIэн зэрэзэхащэрэм, цехыкIэу агъэпсыгъэхэм, осэшхо зиIэ оборудованиеу ахэм ачIагъэуцуагъэм, продукциеу къыдагъэкIырэр нахьыбэ ыкIи нахь дэгъу зэрашIырэм къэзэрэугъоигъэхэр ащигъэгъозагъэх.

ЗэIукIэр зыщаухыщтым Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат къыщишIыгъэ псэлъэ кIэкIым къыщыхигъэщыгъ дэгъэшI заводэу зицеххэр къакIухьагъэхэр лъэшэу ыгу зэрэрихьыгъэр, ащ иIофшIэн зэрэзэхащэрэм щысэ тепхынэу зэрэщытыр. Ащ дакIоу республикэм игъомылэпхъэшI промышленность икIыгъэ илъэсым гъэхъагъэхэр зэришIыгъэхэм кIэкIэу къатегущыIи, тапэкIэ а отраслэм щызэшIохыгъэн фэе Iофыгъо зэфэшъхьафхэр къыхигъэщыгъэх.

ЗэIукIэм хэлэжьагъэхэм зэкIэми лъэшэу ягуапэ хъугъэ зэрэзэIуагъэкIагъэхэр. Джащ фэдэ зэIукIэгъухэр афызэхащэхэзэ ашIымэ, шIогъэ гъэнэфагъэ къызэритыщтыр ахэм хагъэунэфыкIыгъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

КъумпIыл Мурат тыгъэгъэзэ дагъэр зыщырагъэхъорэ цехым чIэтэу заводым Iоф зэришIэрэр Мамырыкъо Руслъан къыфеIуатэ.

Тыгъэгъэзэ дагъэр бэшэрэбхэм зыщарагъэхъорэ линием Iоф зэришIэрэм зэIукIэм хэлэжьагъэхэр еплъыгъэх.

Мыхьамэджэнэ Аслъан доклад къешIы.

ТекIоныгъэм ия 65-рэ илъэс ипэгъокI

Заом чанэу хэлэжьагъ

Кобл Исхьакъ насып зиIэ цIыфхэм ащыщэу зилъытэжьыщтыгъ. ЩыIэныгъэм чIыпIэу щиубытын фаер къызэрэхихырэм ыгъэразэщтыгъ, шIошъхъуныгъэ фыриIэу IофшIэнэу зыIутыр ыгъэцакIэщтыгъ.

1936-рэ илъэсым специальнэ гурыт гъэсэныгъэ зэригъэгъоти, гъомылэпхъэшI промышленностым Iоф щишIэнэу хэхьагъ. Илъэсыбэрэ сэнэхьатэу хихыгъэмкIэ Iоф ышIагъ.

Исхьакъ илэгъу кIалэхэм афэдэу иныбжьыкIэгъу тефагъ Хэгъэгу зэошхор къызежьагъэр. Дзэм къулыкъу щихьызэ 1941-рэ илъэсым заор къежьагъ. Къалэу Псков щыригъажьи, дзэм хэтэу Чехословакием нэсыгъ. Заор аухынкIэ мэзитIу къэнэжьыгъэу хьылъэу къауIагъ. Госпиталым къызычIэкIыжьым дзэм къыхэкIыжьыгъ.

Заом чанэу зэрэхэлэжьагъэм фэшI адыгэ кIалэм къыфагъэшъошагъэх Жъогъо Плъыжьым иорден, медальхэу «За отвагу», «За оборону советского Заполярья», «За победу над Германией» зыфиIохэрэр.

1949-рэ илъэсым Исхьакъ Хьатикъое консервышI заводым Iоф щишIэныр ригъэжьагъ. Джащ къыщыублагъэу зигъэпсэфынэу отIысыжьыфэ тарнэ цехым пащэу иIагъ. В.И. Ленинир къызыхъугъэр илъэси 100 зэрэхъугъэм фэшI юбилейнэ медалыр къыфагъэшъошагъ, 1974-рэ илъэсым тамыгъэу «Социалистическэ зэнэкъокъуныгъэм щытекIуагъ» зыфиIорэр къыратыгъ.

Илъэс къэс заводым консерв зэфэшъхьафэу къыдигъэкIыхэрэр нахьыбэ хъущтыгъэх, ежь заводым кIуачIэу иIэми хахъощтыгъ. Ащ къыхэкIэу тарнэ цехыкIэ гъэпсыгъэн фаеу уахътэм пшъэрылъ къыгъэуцущтыгъ. Ау илъэсым илъэсыр кIэлъыкIоу ахъщэ щымыIэ ушъхьагъур ашIыти, псэуалъэм игъэпсын фежьэщтыгъэхэп. Бэ Исхьакъ а IофымкIэ илъэIу зэрихьылIагъэр, гъомылэпхъэшI промышленностым хэгъэгумкIэ и Министерстви нэсыгъ. Сыдми я 9-рэ пятилеткэм къыхиубытэу заводым ищыкIэгъэ шъыпкъэу щыт псэуалъэр агъэпсыгъ.

— Тицех зызетэгъэушъомбгъум заводым зэкIэ ищыкIагъэр дгъэцэкIэным иамалхэр тIэкIэлъхэ хъугъэ, — ыIощтыгъ Кобл Исхьакъ. — ЫпэкIэ цехым мазэм къыкъоцI федэу сомэ мини 8 къыхьыщтыгъэмэ, цехыкIэр зытэгъэпсым а пчъагъэр фэдитIукIэ нахьыбэ хъугъэ.

Гъэхъэгъэ дэгъухэр ышIыгъэхэу Коблыр зипэщэ коллективыр КПСС-м ия XXV-рэ съезд пэгъокIыгъагъ. Ащ фэшI цехым илэжьакIохэм шIухьафтынхэр къафагъэшъошэгъагъэх.

Цехым IофшIэнхэр нахьышIоу щызэхэщэгъэнхэм ишъыпкъэу зэрэпылъым дакIоу, Исхьакъ зыщигъэгъупшэщтыгъэп ныбжьыкIэхэр нахьыбэу цехым щылажьэхэу гъэпсыгъэныр. Ащ дакIоу ныбджэгъу судэу илъэс 15-м къыкIоцI пащэу зиIагъэм иIофшIэн шIуагъэ къыкIакIоу зэхэщэгъэными ренэу ар пылъыгъ.

Кобл Исхьакъ непэ къытхэтыжьэп. Ар зышIэщтыгъэхэм ащыгъупшэрэп, заом чанэу зэрэхэлэжьагъэр, IофшIэным гъэхъагъэу щишIыгъэхэр цIыфхэм ренэу агу къэкIыжьых.

(Тикорр.).

ЗЫ МАФЭКIЭ ЛIЫ СЫЗЭРЭХЪУГЪЭР (е уищцынагъо утекIошъумэ)

ГукъэкIыжь

КIошъэ ыкIи Iушъэшъэ макъэ горэхэм пчэдыжьым жьэу сыкъагъэущыгъ. ЦIыкIу-цIыкIоу сыкъызычIэплъым, сятэрэ сшынахьыжъырэ сыкъызэрамыгъэущынэу сакъыхэзэ унэм зэрикIыхэрэр къэслъэгъугъ. ПсынкIэ шъыпкъэу сыкъызыщылъэти сакIэхьагъ. Шхъомч угъой кIохэу къычIэкIыгъэти, «сэри сыкъэкIощт» сIуи запызгъэнагъ. Фэягъэхэп сыздащэнэу. Ауж симыкIыхэу сыгъынагъэ зэхъум, «дунаир къэтыухьанэу хъущт» аIозэ, сыздыращэжьагъ. Бэрэ тыкIуагъ, псыхъо шъомбгъо рэхьат горэм телъ лъэмыджышхом тикIи псыхъо нэпкъым тыготэу къэдгъэзэжьыгъ. ЕтIани бэрэ тыкIуагъ.

Пчэдыжь дэхагъ. Ащ фэдэу жьэу сыкъэтэджэу къыхэкIыгъэпти, тыгъэм икъыкъокIыкIи, бзыухэм якъэущыкIи, осэпси — зэкIэ сшIогъэшIэгъонэу зысплъыхьэзэ сыкIощтыгъэ. Джарэущтэу къушъхьэмэз цуным тыкъэсыгъ. Сятэ шхъомчылъэр ешIэти занкIэу тырищэлIагъ. Шъхьадж къыфэхьыщтым фэдиз къэтыугъоий къэдгъэзэжьыгъ. ТIэкIу шIэ къэси сшынахьыжъ гъогу кIэкIымкIэ тигъэкIожьынэу сятэ елъэIу, пшъыгъэу, мыкIожьышъущтэу еIо. Сятэ фэмылъэкIыжьэу къытекууагъ:

— Мы сабыир сыдэущтэу гъогу кIэкIымкIэ пщэн угу хэлъа? Таущтэу мыр лъэмыджым зэпырыкIыщта?

— Сыда, сэри сыцIыкIоу сызэпырыкIыгъагъэба? — еIо адрэм.

— О илъэс 13 уныбжьыгъ, мыр пшIы хъугъэ къодый, — ыдэрэп сятэ.

Зэхэсхыгъэм сыкъигъэпIэжъгъэигъ. Ежьхэр лъэмыджым зэпырыкIышъущтхэмэ сэ сыд пае ар сымылъэкIыщта? Ежьхэр зыIэтырэм сэ симыIэтынэу ара? Ар сыд фэдэ лъэмыджа? СшIэ сшIоигъу, сызэгоуты. Джы сэри а гъогу кIэкIым сыкIэлъэIоу езгъэжьагъ. «Сыпшъыгъ» сIомэ сетIысэхэу, ауж зыкъизгъанэу сыублагъэ. Сятэ тIэкIу тенэцIыхьэ зэрэхъугъэм гу зылъэсэтэм нахь зызгъэлIэу сыфежьагъ. «Боу сикIын. Боу сырыкIон. Сыщынахэрэп сэ. Мурат мыщынэмэ, сэ сынахь къэрабгъэу ара?» — сыжэ зэтеслъхьэрэп. «Дэгъу, — еIо сятэ, — ау етIанэ укъащтэу къэбгъэзэжьмэ сэ силажьэп».

Лъэгъо цIыкIу горэмкIэ къэдгъази тежьагъ. ТыкIуатэ къэси ымакъэ нахь лъэшы хъоу трактор горэ чыжьэу щыжъоу зэхэсэхы фэд. «Сыдым ар мэзым къыхихьагъа, сыда ыжъорэри?» — сыгукIэ сэгъэшIагъо. ЕтIанэ макъэу къэблагъэрэр зэрэмытрактор макъэр къызгурыIуагъ. Зы щынэгъогумэкIыгъо горэ а макъэм къыхэIукIыщтыгъ.

Тыкъэуцугъ, тIэкIу зыдгъэпсэфыщт. ЕтIанэ сятэ сэ зыкъызфигъэзагъ:

— Джа макъэу къэIурэр къызыпыIукIырэр псыхъо рэхьатэу, лъэмыдж шъомбгъошхо телъэу, пчэдыжь тыкъызэрыкIыгъэр ары. Мы чIыпIэм къушхьитIумэ азыфагу тIокIэ зэжъум дэчъын фаеу мэхъушъ, псыр мэгырзы, мэгъуахъо. Ау а чIыпIэр зэрэпсыгъо дэдэм пае, цIыфхэм ащ лъэмыдж кIэшIагъэ тыралъхьагъ. Ащ узэпырыкIымэ, тичылэ фэдитIукIэ нахь псынкIэу унэсыжьыщт. Лъэмыджыр пытэ, зэпыутыщтэп, уемыфэхынэуи шIыгъэ, ау цIэнлъагъо, урыкIо хъумэ лъэбэкъоу пшIырэ пэпчъ щынагъоу дэпкIае, мэсысы. УачIэгъ псыхъор щэхъушIэ, гуихэу щэбыжъуатэ. ТызынэсыкIэ къасIорэр зэхэпхыжьыщтэпышъ, къедэIуи угу иубыт. Лъэмыджым узытехьэкIэ укъэуцу хъущтэп, къэбгъэзэжьы е учъэ хъущтэп, уеплъыхэу псыхъом ухаплъэ хъущтэп, чъэрышъ, пшъхьэ ыгъэунэзэнышъ, узэхэфэн ылъэкIыщт. Лъэмыджыр псыгъошъ, уизакъоу урыкIощт. Апэ Мурат зэпырыкIынышъ, адрабгъурэ цыпэм къэуцущт. О ащ занкIэу уеплъызэ рэхьатэу укIощт. Сэ уаужкIэ сыкъэкIощт. Джыри зэ къэсэIожьы: учъэ хъущтэп. Ащыгъум лъэмыджыр нахь лъэшэу сысыщт. Джа заулэр укъэмыщтэу пфэгъэцэкIэщтмэ, тэкIо, укъегъащтэмэ — ащ зи емыкIу хэлъэп, ощ нахь лIыIохэри ащ техьанкIэ мэщынэх, дгъэзэжьыщт.

Шъыпкъэу пIощтмэ, сыкъэщтагъ. ТыкъызыдакIорэр, зэрэхъурэмкIэ, хьадрыхэ лъэмыдж. Ау сызэкIэкIожьынэу сыфэягъэп.

— Мурат рыкIуагъэба, сэри сырыкIощт, — ясIуагъ.

Сятэ Тхьэм елъэIуи тежьэжьыгъ. Сыхьатныкъо горэ тыкIуагъэу псыIушъом тыкъыIухьагъ. УкIэрытэу уеплъыщтмэ, гъэшIэгъоныщху, ау уикIынэу Тхьам уIуерэмыхь. НэпкъитIум метрэ зырыз азыфагоу пкъэу тIурытIу чIым ащыхэтIагъ. Ахэм кIэпсэ гъумитIу псым зэпырыдзыгъэу япхыгъ. А кIэпситIум пхъэмбгъухэр зэголъэу атегъэпытыхьагъэх. Нахь лъагэуи канатитIу IэкIэ пIыгъын плъэкIынэу рэкIо. ТIуакIэм удэзэу псым ухэмыфэным пае зыхэшIыкIыгъэр сшIэрэп, ау хъагъэ горэмкIи натIэхэр гъэпытагъэх. НэпкъитIум азыфагу метрэ зытфых нахьыбэн фаеп илъыр. Псыр нэпкъым къынэсыпэрэп, ау ащ къыдиутхэерэ ткIопсхэр ощхым фэдэу къытефэх. Псыр мэгъуахъо, ехьыжьагъэу мачъэ, гуихэу ичъэ макъэ уеудэгу.

Сыгу зиутIыIугъ. Сятэ сыубытэу, зесфызылIэу Iусщыжьы сшIоигъо сыкъэхъугъ. Ау бэмышIэу сэрыба мыщкIэ тыкъыгъэкIонэу елъэIущтыгъэр, таущтэу джы сикъэрэбгъагъэ сеуцолIэщта? «УикIыщта?» ыIоу сятэ ышъхьэ къыгъэсыси, къысэупчIыгъ. «Ары», сызыщымыгугъыжьыпэу сшъхьэ фэзгъэсысыжьыгъ.

Сшынахьыжъ IэутIэ фишIыгъ. Ар ежьи, мэщынэми къыхэмыщыхэу, рэхьатэу лъэмыджым зэпырыкIи ынэгу къысфэгъэзагъэу къэуцугъ. Сятэ сэ Iэ къысфишIыгъ. Сызэнэкъокъужьызэ, лъэмыджым сытехьагъ. Нэпкъым сызэрэтекIэу сызытеуцуагъэр хъэреным фэдэу слъакъо згъэуцу пэпчъ кIэрэуарэу къызхэсшIагъ. ЕтIани слъакъо сIэты къэс ар дэпкIаещтыгъ. ТкIопсхэр къыстетакъощтыгъэх, сачIэгъ псыхъор гуихэу щыхъушIэщтыгъ. Синан! Зэу къэзгъэзэнэу сыгукIэ сыкъэщтагъ, ау ащ нахьи нахь щынэгъожьэу сыгу къэкIыжьыгъ — «къэбгъази, учъи, уеплъыхи, укъэуцуи хъущтэп». Хъущт закъор арыти, лъэкIэу сиIэмкIэ сыкуоу, сыгъэу езгъэжьагъ, ау ар зыми зэхихынэу щытыгъэп. Моу а нэтIэ хъагъэм джыдэдэм сыдэзынышъ сачIэгъ чIэт джэхьнэмым сыхэфэщт, сихьади алъэгъунэу игъо ифэщтхэп. Сяни зэрэгуIэщтыр, зэрэкуощтыр сыгу къилъэдагъ. Ау сэщтэми, сэгъыми, сэкуоми, амалэу сиIэмкIэ лъэмыджым сырыкIуагъ. СызэпырыкIыгъ!

Непэ къызынэсыгъэм ащ нахь гъогу кIыхьэ скIугъэу къэсшIэжьырэп. Джарэу бэрэ сыкIуагъэу къысщыхъугъ. Сшынахьыжъ ыIэхэр зэкIищыгъэу къысажэщтыгъэ. Ащ ыбгъэ зысымышIэжьэу зыкIэсыдзагъ, пытэу IаплI есщэкIыгъэу, сыкъэмыуцужьышъоу сыпщтэзэ сыгъыщтыгъ. Сяти къыскIэрыхьагъ, сшъхьэ къытеIэбагъ, сакIыб Iэ къыщифагъ. ЦIыкIу-цIыкIоу тыкъежьэжьыгъ. Сызэрэгъыгъэр алъэгъугъэми тIум язи сигъэшIагъэп. Чылэ гъунэм тыкъэсыжьыгъэу лIы горэм тыIукIагъ:

— Арэп, сабыир лъэмыдж кIэшIагъэм тебгъэхьагъа сэIо? О-уи-уиу, ащ фэдэ цIыф ешIа! ЦIыкIущэба! Щтэ хихынба, — къегыигъ ар сятэ.

— КъызэпырыкIыгъэба! Зы мафэкIэ лIы хъугъэ. Джы ныбжьи зыми ар щыщынэжьыщтэп, — чэфэу сэмэркъэугъэ сятэ. Сэри лIыгъэ зэрэзесхьагъэр къызгурыIуагъ.

Ащ ыуж лIы сыхъугъэу а лъэмыджым зэ нэмыIэми сыIухьажьэу сабыинэхэмкIэ ащ фэдэу щынагъоу къысщыхъугъэмэ, е хэткIи ащ фэдагъэмэ сеплъыжьы сшIоигъуагъ, ау къыздэхъугъэп. Илъэс горэм жьыщэу къэкIогъэ фабэм къушъхьэ осэу къыгъэжъугъэм псыхъор къыдифи, лъэмыджыр тырихыгъагъ.

Ау сятэ зыфиIуагъэр шъыпкъэ. Сэ икъоу къызгурыIуагъ сыд фэдэ щынагъуи о узэкIэмыкIомэ, укъэмыщтэмэ утекIон зэрэплъэкIыщтыр. ЛIыгъэ пхэлъын зэрэфаер ыкIи уфаемэ ари (лIыгъэри) къызхэбгъэфэнэу кIуачIэ зэрэзыфэбгъотыжьыщтыр а мафэм пытэу сыгу исыубытэгъагъ, сищыIэныгъи ишIуагъэ къысэкIэу бэрэ къыщыхэкIыгъ.

Мы гукъэкIыжьыр къызысфаIотагъэр бэшIагъэ.

МЕРКИЦКЭ Рахьмэт.

ГУГЪЭМ ИIОТЭЖЬЫПI

Рассказ

ШЭУДЖЭН Байзэт

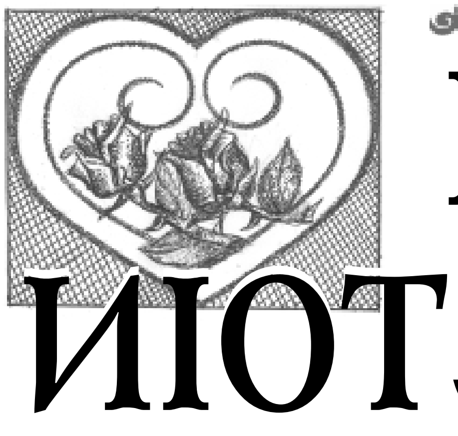

IофшIэгъу мафэр икIыгъэхагъ Хьэлэштэ Зулхьаджэ художественнэ мастерскоим къызычIэкIыжьым. Къалэм иурам шъхьаIэу унэ дэхабэ зыщыгъэIагъэм кIэракIэу фэпэгъэ студентхэр, нэмыкI цIыфхэр гуIэхэу щызэблэкIыщтыгъэх.

Жьым ущызэкIэкIэплъэу, уашъор дэнэшъо къабзэу, бжыхьэ ошIу дахэу щытыгъ. Чъыгмэ тыгъэпс нэбзыйхэр къахикIэхэу, пкIашъэхэр тыжьын дышъэпсэу зэкIигъэшIатэщтыгъэх; къятэкъохыжьырэ тхьапэхэр Iэбгъу-Iэбгъоу зэхэлъхэу, тротуархэм ащызэтелъыгъэх. Зулхьаджэ бжыхьэр икIасэу, мэфэкI мафэм зэрэпэгушIонэу, урамым чэфэу рыкIощтыгъэ.

— Зулхьадж! — гъогу зэхэкIыпIэм нэсыгъэу инэIосэ макъэр благъэу къылъыджагъ. «Хэтыщт шъуIуа ар?» зэриIожьи, зиплъыхьэу къызэтеуцуагъ. — О-уи-и, Шъалихьэкъор, дэкIырэми, мыкIодыгъэмэ къыгъэзэжьы хэбзагъэ, хьаджырэтэу ухэхьажьыгъа, зыкъом фэбэгъон! — сэмэркъэу чэфылэу къыбгъодахьи, фэкIэщыгъоу Хьатэхъукъо Шъэолъыхъу ыIапэ пытэу къыубытыгъ. Ячылэ кIалэу, дзэми къулыкъу щызэдахьыгъэу щытыгъэти, дунаир фэхъужьыгъэп, гушIуагъэ.

— Сыдэу дэгъоу тызэIукIи, сиIумэфэжъ! Тыдэ укъизи! — ынэ тыримыхэу, IугушIукIэу зэпеплъыхьэ.

— Оры мыхъугъэмэ, гъэнэфагъэу тызэблэкIыни гу къыплъысимытахэу... Сыд джы, къэIуат, къэбар-щэбархэм тащыгъэгъуаз. Тэ неп-неущ тIозэ, выставкэм зыфэтэгъэхьазырыти, тымышIахэу мафэхэр тIэкIэкIыгъэх.

— Выставкэри дэгъу, сикъош, ау ащ нахь Iофи мэхъу, — гуфаплъэу къеплъи къыригъэжьагъ.

— Сыд Iофа? — Зулхьаджэ ынапцэхэр зэригъэутэкIыгъэх.

— Iофыр — къэщэныр дэкIонкIэ енэгуягъо...

— Хэта? — щтагъэу Зулхьаджэ ышъо къызэокIи, къэнэшхъэигъ.

— 0шIэжьа Баджэкъо Ибрахьимэ ыкъо нахьыжъэу Сыбыр щыI зыфаIощтыгъэр?

— СэшIэжьы. Хьисэба?

— Джары, зигъэпсэфынэу чылэм къэкIуагъэу дэс ар. Шъыпкъэмэ, дышъэ къычIэхыпIэм инженер шъхьаIэу Iоф щешIэшъ, алахь-алахь, Трахъо фэшIыгъэу къалэм дэсыгъэр къызэраIотэжь: ахъщэм шъхьасырэп, ретэкъухьэ. Конечно, ритэкъухьан! Пшъашъэр къызэрэдихыщтым ешэ... Бзылъфыгъэр, кIо сыд, гъэдэIогъошIу ныIа...

— Ар дэдэуи? Ащ нахь хэмылъэу... дэкIона шъыу, ошIэба ори, илъэс пчъагъэрэ тызэпылъыгъи...

— Мыщ ыIорэр. Адэ ухэхьажьыгъэмэ, зиунагъу, пшъашъэм илажьа? Плъапэ къызыдэмыдзагъэр сыд рыгъуна?..

— ЗэрэпIорэмкIэ, ныбджэгъур, Iофхэр хьарэ-къурэх. Ащыгъум неущ лъэтемытэу сыкъэсы тIэкIэмыкIзэ... — къыщыгугъэу къеплъызэ риIуагъ.

— Ары, ары! ПсынкIаIо, зыкъэмыгъэгужъу.

— Удэсыщта о?

— Сыдэсын-сыдэмысыныр къэшIэгъуай: шофёрхэр тызэрэщытыр — ренэу гъогу тытет, командировкэр къытэбэкIы. . . Джыры нэмыIэмэ тиIофхэр зэхэхьагъэх: къушъхьэм псэолъапхъэр колхозым къыщегъэхьазырышъ, зэпымыоу ар къыхащы.

— Шъэолъыхъу, ошIа, — пагъэу, пшъыгъэу хэхьапщыкIыгъ Зулхьаджэ, — къэбарыр цIыкIу-шъокIопти тыдихьыхыгъ, емыкIу умышIы, къысфэгъэгъу... Еблагъ, ухьакI о: ущысын, зыбгъэпсэфын.

— Хьау, тымыкIожьыщтыгъэмэ теблэгъэни, запчастьхэр тщэнхэу тыкъагъэкIуагъэти, ахэм якъитхыкIын тыпылъыгъ. Чэзыур, ошIа, ины, цIыфыр Iухьэ-IукI; арэу щытми, зэкIэри хьазыр хъугъэ, тиежьэжьыгъу.

пкIагъэм нэсырэ цокъэ лъэдакъэхэм амакъэ чыжьэу урамым къыщэIу. Дэгъу, хьарзын щыIакIэм укIэгушIоу, пшъхьэ Iэтыгъэу дунаим ухэплъэныр, цIыфыгур шIум фэбгъэблыныр!

Шы къэрэжъ уцуагъэу кIырыумэ-къэуцузэ, трамваир рельсмэ тIыгурыгоу арэчъэ. «ШIэхыIу! Еужьыр, еужьыр!» Зулхьаджэ ыгу а макъэм къыдеIо. Сыхьатыр зы хъугъэу иурам икIыпIэ къэсыжьыгъ, пшъэшъэ шъхьэзакъоу къикIыжьыгъэм, ыгукIэ хъыжъэу, етIупщыгъэу ыпэ ригъэхъоу урамым диушъокъуагъ. Зулхьаджэ гупшысэ IэшIум игушIо хэтыгъ, гугъэм идахэ къыдэчъэягъэу лъагэу зеIэты, ыгу-нэпцэ зэхакIэмэ къакIэлыдыкIыщтыгъэх. Ау хахъо къэси нахь зилъэкIыжьыщтыгъэ, хэпшIыкIэу нахь дахэ хъущтыгъэ... Джы непэ олъэгъу ар зыфэдэ хъугъэр: ылъакъохэр игъэбжъыкIыгъэу ищыгъэх, ыпчанэ бланэу псыгъо, ижьыкъэщэгъу пэпчъ зыхиIэтыкIэу ыбгъэ шъабэу мэхъые. Саидэ сыдигъуи нэшIо-гушIу, Зулхьаджэ зилъэгъукIэ ыIу ригъэтIысхьаным, IаплI рищэкIыным фэдэу, тыгъэнэбзыеу гушIо нэфыр ынитIу къакIелъэсыкIы... «Ары шъхьаекIэ», — зэреIожьы Зулхьаджэ,— бэшIагъэ, мэзитIу хъугъэ Саидэ зысымылъэгъугъэр. А уахътэм цIыфым ыгу щэч къихьанкIи зызэридзэкIынкIи пшIэхэщтэп.

— Армэ гъогумафэх! ХъяркIэ, неущ нэс, — аIапэхэр зэрагъэубытыжьыгъэх.

Гъогум къырыкIозэ, Зулхьаджэ гукъэкIыжьыр къышъхьащылъэдагъ. «О-уи-и, сыдэу сщыгъупшэ пэтыгъа: сиблэгъэ сурэтышI Калужнэм непэ пчыхьэзэхахьэ иI, Юрий Александрович илъэс шъэныкъо зэрэхъурэр хегъэунэфыкIы. ЦIыф бэрэчэтэу, иунагъо ухэхьанкIи дэгъоу, зэкIэ исхэм Iэдэбныгъэ-шъхьэкIэфагъэр, хэгъэрэигъэр ащымыгъупшэу гушIубзыух. КъысаIуагъэу сымыкIомэ, джыри агу хэкIынба?» — зэриIожьыгъэ. Тучаным чIахьи, шIухьафтын тIэкIу-шъокIухэр къыщэфыгъэх. Ау дэир: модэ къэлапшъэм, урамэу Тургеневым ахэр тесых, укIонкIэ чыжьэ, гъогуй.

Зулхьаджэ гуемышIу хьазыр, кIэщыгъо шIагъуи фыриIэп, ау иныбджэгъу благъэхэр къызэIукIэхэу ахахьэмэ, онтэгъоу ыгушъхьэ телъыр тежъукIынкIи мэхъу, «цIыфыр цIыфым ищхэпс» аIо, хъущтыр къэшIэгъуае. Зулхьаджэ зэрэгугъагъэуи къычIэкIыгъ: зэрэнэсэу изытет-иIуплъэ зызэблихъугъ, чэф жъотэу къыпэгъокIыгъэмэ, гомыIу-шъхьамыIур IэкIалъэсыкIи, орэдмэ, къашъомэ зэлъаштагъэу, купым хэкIодагъ. ХьакIэхэр бэрэ зэхэсыгъэх, къэшъуагъэх, джэгугъэх, хъярыр зихъярми санэр, хъохъубжъэр фаIэтыгъ. Сыхьатыр пшIыкIутIум ыныкъо хъугъэхагъэ купыр зызэхэкIыжьым. Нэбгырэ зырызэу кэзлэ урамхэр къаунэкIыхэти, трамвай уцупIэм цIыф гужъуагъэхэр щяжэщтыгъэх. Зулхьаджэ зы шэн хэлъыгъ: урамхэр къаунэкIхэу, цIыфыпсэ арымыкIожьэу, къалэр зырэхьатыжьырэм, нэфылъэ къызэкIечыфэ емызэщэу къыкIухьаныр икIэсагъ. Завод-фабрикхэм джащыгъум яIофшIэн зэпэу, автобус-машинэхэри плъэгъужьхэрэп. «Мыжъогъогу кIэ зэлъиубытэу мэкIэ-макIэу орэдыр хеIукIы. ЗыщэгушхукIы, гухэлъ-гугъапIэхэм якъэкIуапIэ зариушэтэу, кIочIакIэрэ шIошъхъуныгъэ пытэрэ къыхэхьэ. Ары, зэрэсурэтышI ныбжьыкIэм емылъытыгъэу апэрэ лъэбэкъушIур ащ ыдзыгъ, нахьыжъхэм гу къызылъаригъатэу зыкъигъэлъэгъуагъ. ЫгукIи ыпсэкIи сурэтшIыным ар етыгъэу, ехьыжьагъэу фаблэу, шIулъэгъу кIуачIэу фыриIэр ара къыдихыгъэ щытхъур зылъапсэр, хьауми гум щигъашIоу, зинэплъэгъу кIэхъопсэу, ынэгу кIэт пшъашъэр ара ыгу зыкъезыгъэIэтыгъэр, IофышIухэм афэзыщагъэр, афэзыгъэчэфыгъэр?

А мы Саиди! Сусаекъо Сайд ащ егъашIэм ыгу имыкIыщтыр, гугъэпIэ дахэу иIэщтыр, жъогъо нэфэу игъогу тетыщтыр! Ынэбзыц кIыхьэхэр, шал кIырыцэ шIуцIэхэу къызигъэсысхэкIэ, зыгорэущтэу ащ узэлъеубыты, ухегъэчъыкIы, бзэмыIу шIулъэгъум зыкъыпкъырешIэ, укъеушхъухьы, зэкIэ уищыIэныгъэ ащ епхыгъэу укъешIы. Шъхьац шхъомчышъо чIыпцIэ дэнагъор къетIупщэхыгъэу ыплIэIу щыкIуашъэу зыплъэгъукIэ, моу джыдэдэм Iэ щыпфэным уфэхъуапсэ.

Хэта ащ идэхагъэ, игохыгъэ пэуцун зылъэкIыщтыр, инэплъэгъу гушIуагъо димыхьыхыщтыр? Ей, щыIэныгъэри сыдэу гъэшIэгъона, къушъхьэпс чъэрым ыкIуачIэ сыдэу ар фэда! Илъэсхэр псынкIэу, къызэмыуцокIхэу мачъэх. Адэ еплъыба, тыгъуасэ фэдэу Сусаекъо Саидэрэ ежьырэ еджапIэм зыкIощтыгъэхэр къешIэжьы. Школым щеджэхэ зэхъум, Саидэ класс зытIущкIэ ыуж итыщтыгъ, зы хьаблэу урамым къызэдытехьажьыщтыгъэх. Ар ащыгъум пшъэшъэжъые Iэпс-лъэпс зэичэу, къопцIэ-нэпцэ шIуцIэу, ынэ къарэхэр инэу къихъудыдыкIхэу, Шъыпкъэба, хьаку машIоу тхъуабзэр къызпихыщтыгъэр пхъэр фэмакIэ зэрэхъоу мэплъыкъожьы, джащ фэд шIулъэгъури, дунаим уахътэр ушэтыпIэу щыриI, ащ зэпстэури зэблихъун елъэкIы. ЕтIани аIо хабзэ: пшъашъэр щэсыфэ Iахь мыгощ, ар зыIукIэщтыр, ищыIэныгъэ зэрипхыщтыр къэшIэгъуай».

Джахэм ягупшысэзэ, жьы къэбзэ чъыIэтагъэр игуапэу зыIуищэу Зулхьаджэ ядэжь мэкIожьы... Пшъэшъэ ищыгъэу ыпэ итэу кIорэм чэщыгум игучъыIэ щтагъо зэрэшъхьащытыр икIокIэ-шIыкIэкIи, зызэриплъыхьащтыгъэмкIи гуцафэ фэпшIынэу щытыгъ. Зулхьаджэ гъогогъу-гущыIэгъу фэягъэми, пшъашъэм хымэгъэ-нэгъоджагъэ ыгукIэ къызэрэфыриIэм, цыхьэшIэгъуджэу къызэренэгуерэм гу лъитэщтыгъэ, арыщтын ежьыри шIагъоу зыкIемылъэкIоныщтыгъэр. Урамыр зэгъокIыгъ, Iэгъо-благъом цIыф щыхъыещтыгъэп. Урам тIуакIэр чъыг пырацэу тетхэм къагъэмэзахэу, бжыхьэпэ чэщым ишъхьарыхъон чIэтыгъ. Пщэсмэ зачIигъаомэ къачIэчыкIыжьэу, нэгъыфэу мазэр ошъогум щесыщтыгъэ, пщэгъо шIоишъо-фыжьышъохэм жъуагъохэр ерагъэу къащыцIыущтыгъэх.

Чыжьэу-чыжьэу, модэ къэлэ кIыбым, мэшIокухэм ягъоггырз макъэ зэпэджэжьэу къыщыIущтыгъэ. Зулхьаджэ гупшысэхэм зэкIэм къахэужьыгъ, зэхихрэр зыфихьын ымышIэу къызэтеуцуи сакъэу дэIуагъэ.

— А, синанэ гущ! СышъутIупщ, сышъутIупщы гущэба! Мардж, цIыфхэр, шъукъыздэIэпыI! — гур ригъэткIукIэу пцIымамэрэ бзылъфыгъэ мэкъэ чанэу, гъи тхъаусыхи зыхэтыр ошIэ-дэмышIэу къэIугъ. Зулхьаджэ зыкъипхъотагъ, кIочIакIэ горэ къыхэхьагъэ фэдэу ыIэхэр ыутхыпкIыгъэх, зыгузыкIуачIэу, Iэжь-лъэжьэу икIо ригъэхъугъ, бырсыр куо-хьаум фиузэнкIыгъ...

— Эх, ори... Хьабз тауч! Сыда узкIэкIыирэр? Хэта о зынэшIу къыпщыфэнэу нычэпэ узыщыгугъырэр? ПшIэрэ щыIэп о. УделэцIыкIу. Ужэ цапэ къызэрэзэтепхэу, уихьадэ илъ мы чIыпIэм! — чъыIэрымэр къапихэу благъэу макъэхэр къэIугъэх. — УмышIэн фэдэ зи о ащ хэлъэп: къыбгурыIон фае уныбжьыкIэ... Тэ игъоу зытлъэгъурэм — уттIупщыжьыщт.

Нэбгырищым пшъашъэр азыфагу дэтыгъ, зэшIэгъуаеу хэщэтыкIэу, нэпс жъугъэр мэкъэнчъэу зэрикъухыщтыгъэ. АдыкIэ, лъэбэкъуишъэ горэкIэ пэIудзыгъэхэу, гитарэм еорэ кIэлэ купи орэдхэр къахэIукIэу зэхэтыгъ. ШъорышIыгъэ бгъэкъагъэ зыхэлъ кIэлэ шъхьэпаехэу бэкIэ зыщыгугъыжьыщтыгъэмэ емыжэгъахэхэу Зулхьаджэ кIуи ашъхьарыхьагъ. Аркъ-сэнэ шIоIурымэр ахэм къаIуилъэсыкIыщтыгъэ, шъоным чэф-шъхьарыо ышIыгъэхэу, щынэгъо-гумэкIыгъо гори зэрашъхьащымытыр нэфагъэ.

— Сыда мы бзылъфыгъэм фышъуихьисапыр? Шъубгъодэк I джыдэдэм! — узшIомыкIыщт мэкъэ лъэш гъэтIылъыгъэкIэ нэхаеу, зэрэзыщыгугъыжьырэр игущыIэхэм къахэщэу, рэхьатэу унэшъо пытэ афишIыгъ.

— Сыдэу оIуи?! Ухэта о? — ащыщ горэ зэпылъэшъужьэу, ышъхьац пырацэу IапIэу ынатIэ къытетакъохэрэм ерагъэу къачIэплъызэ къыжэхэкIуати, занкIэу къыIуплъыхьэзэ къеупчIыгъ.

— А-а, фраер! УищыIэныгъэ ууджэгъужьыгъэу къычIэкIын о, унэжгъ тыкъычIэмыоу, псынкIаIоу зыIуегъэхи нахьышIу. Армырмэ кIасэ уфэхъункIэ зэуи арэп, — адрэ къыготми, зигъэпхъэшэ-нашэу, тутыным кIэшъузэ, дыджэу къыдифызыкIыгъ.

— Ара? Лъэшэу шъошэхъу! Къыжъудэхъущтэп а Iоф шIоеу ешъухьыжьагъэр! Шъуащыщ горэ къэрэсыси, нахьыбэ сыфаеп! — Зулхьаджэ къызэкIэнагъэу, ымакъэ къэлъэшыгъ, етIанэ ышIэщтыгъэм фэдэу Iаби, пшъашъэм ыблыпкъ ыубытыгъ. — НекIо моу, сауж къихь, сэ шъуадэжь усщэжьыщт! — адрэри IорышIэу, гуIэзэ тIыгурыгум хэтэу къыдежьагъ. Ау лъэбэкъу зытIущ нахьыбэ къамышIыгъэу, гъогур къызэпагъэIи, ашъэ икIыгъэхэу бзэджашIэхэр къытебэнагъэх, огъу заули къырахынэу игъо фифагъэх. «Ыхьы, «джэгур уджыкIэ рагъажьэ», адыгэмэ зыфаIуагъэр джары» зэриIожьыгъэ Зулхьаджэ. Шъыпкъэ, ежьыркIэ ар ошIэ-дэмышIэу щытыгъэп, бзэджашIэмэ шIурышIукIэ, зэо-банэ хэмытэу уакъызэрэхэмыкIыжьыщтыр ащ ышIэщтыгъ. Ыпшъэ къеуцуалIэу, спортивнэ джэнэ-гъончэдж хъэгъэ зэпылъ щыгъыгъ, ащ ыкIыIу кIакор телъыгъ. Ар нэгъэупIэпIэгъукIэ зыщидзи, къыбгъодэт пшъашъэм ригъ. Боксер уцукIэу, къулаеу ылъакъомэ заригъэIэтыгъэу, зыкъиухъумэжьыным фэхьазырэу зыкъыритIагъ. Пшъашъэр зычIыпIэ щыдыкъыгъэу, хьуцтым ыгъапэу, амалынчъэу ыIэхэр ыбгъэ щызэриубытылIагъэу къылъыплъэщтыгъ.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

АДЫГАБЗЭМ И МАФЭРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Псэм фэдэу тишъыкIагъ

Адыгабзэм и Мафэ игъэкIотыгъэу АР-м щыхагъэунэфыкIыгъ. КIэлэеджакIохэм сочинениехэр еджапIэмэ ащатхыгъэх, зэнэкъокъухэмрэ зэхэхьэ гъэшIэгъонхэмрэ ащыкIуагъэх. ШIэныгъэлэжьхэр Iофыгъуабэмэ кIэщакIо афэхъугъэх. Республикэм и Лъэпкъ театрэ щыкIогъэ зэхахьэм Парламентымрэ Правительствэмрэ ялIыкIохэр, бзэм пыщагъэхэр, ныбжьыкIэхэр, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыжьыгъэхэ тилъэпкъэгъухэр, культурэмрэ гъэсэныгъэмрэ яIофышIэхэр хэлэжьагъэх.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Беданыкъо Рэмэзанэ зэхахьэм къыщыгущыIагъ. Адыгабзэр еджапIэмэ зэращакIурэр, федеральнэ программэр къыдалъытэзэ, адыгэбзэ урокхэр нахь макIэ зэрэмыхъущтхэр, ныдэлъфыбзэм изэгъэшIэнкIэ ыкIи игъэфедэнкIэ АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан зэхэщэн Iофхэм зэрапылъыр, гъэсэныгъэр щыIэныгъэм зэрепхыгъэр, лъэхъаным инэмыкIырэ лъэныкъохэри къыIотагъэх.

Культурэмрэ искусствэмрэ адыгабзэм изэгъэшIэн зэрэфэлажьэхэрэм АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэт щысэ зэфэшъхьафхэмкIэ щигъэгъозагъэх.

АР-м и Лъэпкъ театрэ «Сиадыгабз» зыфиIорэ спектаклэу режиссерэу Хьакъуй Аслъан щигъэуцугъэр адыгабзэм и Мафэ артистхэм театрэм къыщагъэлъэгъуагъ. УФ-м инароднэ артистэу Кукэнэ Муратэ къызэрэтиIуагъэу, «Сиадыгабзэр» жъы мыхъущт спектаклэмэ ащыщ. Тыркуем ис адыгэмэ апэу ар къафагъэлъэгъуагъ, джы тиреспубликэ щеплъыхэ.

Артистхэу Уджыхъу Марыет, Батыжъ Фатимэ, Гъонэжъыкъо Асыет, Нэхэе Адамэ, Нэхэе Мэрджанэт, Джымэ Заремэ, нэмыкIхэми рольхэр къашIыгъэх.

Адыгабзэм и Мафэ япшIэнэрэу АР-м щыхагъэунэфыкIыгъ. Адыгэу дунаим тетмэ ямэфэкIэу ар егъашIи щэрэт.

ТЕКIОНЫГЪЭМ ия 65-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКI

Адыгеим ибзэпсыхэр мэжъынчых

Культурэм иIофышIэхэм ясэнэхьат фыщытыкIэу фыряIэр къаIотэн ыкIи къагъэлъэгъон зэралъэкIырэм, цIыфхэр дунаим тетыфэхэ культурэм епхыгъэ сэнэхьатхэр зэрэщыIэщтхэм афэгъэхьыгъэ зэнэкъокъу-фестивалыр АР-м культурэмкIэ и Министерствэрэ Адыгеим культурэмкIэ илъэпкъ Гупчэрэ зэхащагъ. Советскэ Союзым инародрэ и УIэшыгъэ КIуачIэхэмрэ Хэгъэгу зэошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм ехьылIэгъэ Iофтхьабзэр щыIэныгъэм дештэ, пIуныгъэмкIэ амалышIоу хэр къетых.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ щыкIогъэ фестивалым апэрэ зэнэкъокъухэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащыдэзыхыгъэхэр хэлэжьагъэх. Культурэм иунэхэм ядиректорхэр ясэнэхьат къызэрэтегущыIагъэхэм къыушыхьатырэр творчествэм пылъхэм непэ гумэкIыгъуабэ зэряIэр ары. Я 131-рэ федеральнэ законыр культурэм пэрыохъу къыфэхъун зэрилъэкIыщтыр Тэхъутэмыкъое районым культурэмкIэ иIофышIэхэм IупкIэу къаIотагъ. Директорэу ШъэуапцIэкъо Адамэ гитарэр къышти, орэдэу къыхидзагъэмкIэ къэкIощт уахътэм гумэкIыгъоу къытфихьын ылъэкIыщтым ухещэ.

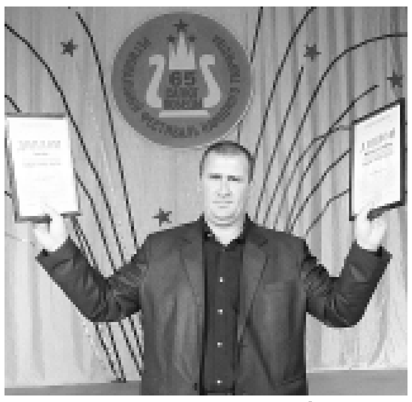
Унэрыкъо Аскэрбый.

Джыракъые культурэмкIэ и Унэ идиректорэу Мерэм Заремэ фестивалым апэрэ чIыпIэр къыщыдихыгъ. АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэт пчэгум къихьи Мерэм Заремэ фэгушIуагъ, лъэпкъ тхыпхъэхэмкIэ гъэкIэрэкIэгъэ паIор, шIухьафтынхэр ритыжьыгъэх.

— Сисэнэхьат шIу зэрэслъэгъурэм изакъоп къыосIонэу сызыфаер, — игупшысэхэм тащегъэгъуазэ Мерэм Заремэ. — ЦIыфмэ яшыкIэгъэ IофшIэным сыхэлэжьэныр сикIас.

«Адыгеим ибзэпсыхэу жъынчыхэрэр» зыфиIорэ зэнэкъокъур хэлэжьагъэмэ къагъэкIэрэкIагъ.

Мерэм Зарем.

АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый фестивалыр зэфашIыжьызэ къызэгущыIэм лъэпкъ музыкальнэ искусствэм ифольклор, ицIыф цIэрыIомэ япхыгъэ гупшысэхэмкIэ зэфэхьысыжь гъэшIэгъонхэр ышIыгъэх. Унэрыкъо Аскэрбый ипщынэ «къыгъэгущыIагъ» оIокIи икъунэп. Аулъэ Олегъэй ыуж къикIырэ пщынэо IэпэIасэу алъытагъ.

ОрэдыIоу, пщынаоу Дзыбэ Мыхьамэти ипщынэ ыгъэжъынчыгъ. Унэрыкъо Аскэрбый шIухьафтын шъхьаIэу «Гран-при» зыфиIорэр фагъэшъошагъ. Дзыбэ Мыхьамэт ятIонэрэ чIыпIэр къыдихыгъ. Шэуджэн районым къикIыгъэхэр яIэпэIэсэныгъэкIэ къазэрэхэщыгъэхэм фэшI район администрацием культурэмкIэ ипащэу ЛIышэ Рустем тызыфэгушIом къытиIуагъэри тыгу рихыгъ.

— Зэпымыгъэоу культурэм удэлэжьэн фае, — еIо Р. ЛIышэм. — Тарихъым инэкIубгъохэр музыкальнэ искусствэмкIэ къэпIуатэзэ, ныбжьыкIэхэр зылъыпщэнхэ плъэкIыщт.

Тэхъутэмыкъое, Теуцожь, Красногвардейскэ районхэм, Адыгэкъалэрэ Мыекъуапэрэ, нэмыкIхэми ялIыкIохэм щытхъу тхылъхэр афагъэшъошагъэх.

Фестивалым фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр джыри къыхэтыутыщтых.

Дзыбэ Мыхьамэт пщынэм къырегъаIо.

Гандбол. Суперлигэр

Ауж къинэрэмэ ахэрэмыт

Гъэтхапэм и 3 — 7-м Урысыем гандболымкIэ изэнэкъокъухэу суперлигэм щыкIохэрэм ахэлэжьэрэ командэхэу я 7 — 9-рэ чIыпIэхэм ащыIэхэм зичэзыу ешIэгъухэр Ижевскэ щыряIагъэх. Мыекъопэ «Адыифым» зэIукIэгъуитIумэ текIоныгъэр къащыдихыгъ, ешIэгъуитIур зэфэдэу ыухыгъ.

«Адыифым» итренер шъхьаIэу, УФ-м изаслуженнэ тренерэу Александр Реввэ тигандболисткэхэр Ижевскэ дэгъоу щешIагъэхэу елъытэ. КъэкIощт уахътэм телъытагъэмэ, «Адыифыр» мыгъэ зыфэбэнэрэ чIыпIэхэм уязэгъы мыхъухэщтэу тренер шъхьаIэм къызэрэтиIуагъэм узэгупшысэн хэлъ.

«Астраханочка» Астрахань — «Адыиф» Мыекъуапэ — 27:29 (10:14, 17:15).

«Адыиф»: къэлэпчъэIутхэр: Рюхина, Буряченко, ешIакIохэр: Ускова — 7, Мартыненко — 6, Романенко — 2, Игнатченко — 3, Мельникова, Гусакова — 2, Гарбуз — 7, Еремченко — 2, Суханова, Дьякова, Нехорошева.

Дунаим, Европэм ячемпионкэу Яна Ускова «Адыифым» къызэригъэзэжьыгъэм тегъэгушIо. Спортсменкэр дэгъоу ешIэ, УФ-м ихэшыпыкIыгъэ командэ икIэрыкIэу аштэнэу, Олимпиадэ джэгунхэм ахэлэжьэнэу тыщэгугъы.

«Адыиф» — «Астраханочка» — 26:26 (15:13, 11:13). «Адыифым» щешIэрэмэ Iэгуаор къэлапчъэм зэрэдадзэгъэ пчъагъэр: Ускова — 6, Мартыненко — 3, Романенко — 2, Игнатченко — 8, Гарбуз — 5, Нехорошева — 2.

Мыекъопэ командэм чIыпIэу къыдихыщтымкIэ анахь лъэшэу къенэкъокъурэр «Университетэр» ары. Ащ фэшI Ижевскэ икомандэ темыкIощтми, ешIэгъухэр тшIуихьынэу тыфэягъэп.

«Университет» Ижевск — «Адыиф» Мыекъуапэ — 27:29 (12:13, 15:16).

«Адыиф»: Рюхина, Буряченко, Ускова — 9, Мартыненко — 2, Романенко — 3, Игнатченко — 4, Еремченко, Мельникова, Гусакова — 1, Гарбуз — 10.

ЯтIонэрэ ешIэгъур «Адыифым» къыхьынэу тыгугъэщтыгъ, ау бысымхэм янасып къикIыгъэуи плъытэ хъущт. «Адыифым» хэпшIыкIэу къыхэщыгъэх Яна Усковар, Анна Игнатченкэр, Мария Гарбуз.

«Университет» — «Адыиф» — 27:27 (13:13, 14:14).

«Адыиф»: Рюхина, Буряченко, Ускова — 8, Мартыненко — 2, Романенко — 3, Игнатченко — 5, Еремченко — 4, Мельникова, Гарбуз — 5, Нехорошева.

Зичэзыу ешIэгъухэр мэлылъфэгъу мазэм и 22-м Мыекъуапэ щаублэнхэу щыт.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, министрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэрпшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къатфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 6411
Индексхэр 52161 52162
Зак. 711

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00